

(Molao wa 2)

METHEO E BOHLOKWA YA MOLAO WA KHIRO, 1997**KGUTSUFATSO E LOKELANG HO BOLOKWA KE MOHIRI HO YA KA KAROLO YA 30**

Se latelang ke kgutsufatso ya dikarolwana tsa bohlokwa tsa Metheo e Bohlokwa ya Molao wa Khiri wa 1997, jwalo ka ha o fetotswe.

1. TSHEBEDISO YA MOLAO: KAROLO YA 3

Molao ona o ama basebeletsi le bahiri kaofela ka ntle le maloko a Sesole sa Tshireletso ya Naha, Basebetsi ba tsa Mahlale, Tshebeletso ya Sephiring ya Afrika Borwa le baithaopi ba sebeletsang mokgatlo o sa leshweng.

Dipehelo tsa bohlokwa tsa khiri tse kentsweng Molaong di bopa karolo ya tumellano ya khiri ya basebetsi e sireleditsweng ke Molao. Tse ding, empa e seng kaofela ha tsona, tsa dipehelo tse tsa bohlokwa tsa khiri di ka fapangwa ka ho ya ka tumellano ya motho ka mong kapa ya bongata ka ho ya ka ditlhophiso tsa Molao (sheba temana ya 7 ka tlase).

2. TAOLO YA NAKO TSA TSHEBETSO: KGAOLO YA BOBEDI**2.1 Tshebediso**

Kgaolo ena ha e ame basebeletsi ba hodimo ba taolo, basebeletsi ba tsamayang ba rekisa, mme ba dulang ba le maetong, ebile ba sebetsa hora tse ka tlase ho tse 24 ka kgwedi.

2.2 Dihora tse tlwaelehileng tsa mosebetsi: Karolo ya 9

Ho se be le mohiri ya tla batla kapa a dumella mosebeletsi ho sebetsa ho feta:

- (a) dihora tse 45 bekeng efe kapa efe;
- (b) dihora tse 9 letsatsi ka leng haeba mosebeletsi a sebetsa matsatsi a mahlano kapa a tlase ho a mahlano bekeng; kapa
- (c) dihora tse 8 letsatsi ka leng haeba mosebeletsi a sebetsa matsatsi a fetang a mahlano bekeng.

2.3 Nako e ekeditsweng: Karolo ya 10

2.3.1 Ho se be le mohiri ya tla batla kapa a dumella mosebeletsi ho:

- (a) sebetsa nako e ekeditsweng ka ntle le ha ho dumellanwe;
- (b) sebetsa ho feta hora tse leshome tsa nako e ekeditsweng ka beke.

2.3.2 Tumellano ha ya tshwanela ho batla kapa ho dumella mosebeletsi ho sebetsa dihora tse fetang tse 12 letsatsi lefe kapa lefe.

2.3.3 Tumellano ya bongata e ka atolosa nako e ekeditsweng ho ya dihoreng tse leshome le metso e mehlano ka beke ho fihlela dikgweding tse pedi nakong e ka etsang dikgwedi dife kapa dife tse 12.

2.3.4 Tshebetso ya nako e ekeditsweng e lokela ho leshwa ha 1.5 ho feta moputso wa mosebeletsi o tlwaelehileng, kapa mosebeletsi a ka dumela ho fiwa nako ya kgefutso e lefellowang.

2.4 Beke e ngotlilweng: Karolo ya 11

2.4.1 Mosebeletsi a ka dumela ka ho ngola fatshe ho sebetsa ho fihlella dihora tse 12 ka letsatsi a sa fumane moputso wa nako e ekeditsweng.

2.4.2 Tumellano ena e ke ke ya batla kapa ya dumella mosebeletsi ho sebetsa ho feta:

- (a) hora tse 45 tse tlwaelehileng bekeng efe kapa efe;
- (b) hora tse 10 tsa nako e ekeditsweng bekeng efe kapa efe; kapa
- (c) matsatsi a mahlano bekeng efe kapa efe.

2.5 Ho fumana palohare ya dihora tsa mosebetsi: Karolo ya 12

2.5.1 Tumellano ya bongata e ka dumella dihora tsa mosebetsi hore di be palohare ya nako e fihlellang ho kgwedi tse nne.

2.5.2 Mosebeletsi ya tlangwang ke tumellano eo ya bongata a ke ke a sebetsa ho feta:

- (a) palohare ya dihora tse 45 tse tlwaelehileng ho feta nako eo ho dumellanweng ka yona ka beke;
- (b) palohare ya dihora tse hlano tse ekeditsweng ho feta nako eo ho dumellanweng ka yona ka beke.

2.6 Kgefutso ya dijo: Karolo ya 14

2.6.1 Mosebeletsi o lokela ho fumana kgefutso ya metsotso e 60 ho ya ja, kamora hoba a sebetse hora tse hlano.

2.6.2 Tumellano e ngotsweng e ka:

- (a) fokotsa nako ya kgefutso ya ho ja ho fihla ho metsotso e 30;
- (b) qhelela thoko nako ya kgefutso ya dijo bakeng sa basebetsi ba sebetsang dihora tse ka tlase ho tse tsheletseng ka letsatsi.

2.7 Boikgutso ba letsatsi le letsatsi le ba beke le beke: Karolo ya 15

Mosebeletsi o tshwanela ho fumana phomolo ya dihora tse 12 tse latellanang ka letsatsi le letsatsi le ya dihora tse 36 tse latellanang beke le beke, tseo, ka ntle le ha ho dumellanwe, di tshwanelang ho kenyelletsa letsatsi la Sontaha.

2.8 Tefo ya ho sebetsa ka di Sontaha: Karolo ya 16

- 2.8.1 Mosebeletsi ya itshebeletsang ka Sontaha tse itseng, o tshwanela ho leshwa moputso o phetilweng habedi ho o tlwaelehileng.
- 2.8.2 Mosebeletsi ya hlolang a sebetsa ka Sontaha o tshwanela ho leshwa moputso o phetilweng ha 1.5 ho o tlwaelehileng.
- 2.8.3 Ho ka dumellanwa hore mosebeletsi ya sebeditseng ka Sontaha a leshwe ka ho fuwa nako ya kgefutso e lefellowang.

2.9 Ho sebetsa bosiu: Karolo ya 17

- 2.9.1 Basebeletsi ba sebetsang bosiu mahareng a hora ya 18:00 bosiu, ho isa ho hora ya 06:00 hoseng, ba lokela ho lebohwa ka moputso wa tjehelete kapa ho theolelwa dihora tsa ho sebetsa, mme ba fumanelwe le dipalangwa.
- 2.9.2 Basebeletsi ba sebetsang kamora hora ya 23:00 le pele ha hora ya 06:00 letsatsing le latelang, ba lokela ho tsebiswa ka:
  - (a) dikotsi ka tsa maphelo le tsa tshireletso; le
  - (b) tokelo ya ho ya hlahlojwa ke ngaka.

2.10 Matsatsi a Phomolo Karolo ya 18

- 2.10.1 Basebeletsi ba tshwanela ho leshwa moputso wa bona o tlwaelehileng bakeng sa letsatsi la phomolo le ketekwang ka letsatsi la mosebetsi.
- 2.10.2 Ho sebetsa ka letsatsi la phomolo ho ka etsuwa ha feela ho dumellanwe, mme tefo yona e phetwe habedi moputsong o tlwaelehileng.
- 2.10.3 Letsatsi la phomolo le ka tjhentjhana le letsatsi lefe kapa lefe le leng, ha hona ho etsuwa ka tumellano.

3. MATSATSI A PHOMOLO: KGAOLO YA BORARO

3.1 Tshebediso

Kgaolo ena e buwang ka matsatsi a phomolo ha e ame mosebeletsi ya sebelletsang mohiri dihora tse ka tlase ho tse 24 ka kgwedi, le matsatsi a phomolo ao ho fanwang ka ona ka hodimo ha matsatsi a phomolo ao o lokelang ho a fumana jwalo ka ha ho dumellanwe ka ona ka ho ya ka kgaolo ena.

3.2 Matsatsi a phomolo ya selemo: Dikarolo tsa 20 le 21

- 3.2.1 Basebeletsi ba na le tokelo ya ho nka matsatsi a 21 a latellanang a matsatsi a phomolo ya selemo, kapa, ka tumellano, letsatsi le le leng ho a 17 a sebeditsweng kapa hora e le nngwe ho tse 17 tse sebeditsweng.

3.2.2 Matsatsi a phomolo a lokela ho fuwa pele kgwedi tse tshelletseng di fela kamora sedikadikwe sa matsatsi a phomolo a selemo.

3.2.3 Mohiri ha a tshwanela ho putsa mosebeletsi bakeng sa ho mo neha matsatsi a phomolo, ka ntle le ha a kgaotsa mosebetsing.

3.3 Matsatsi a phomolo ya ho kula: Karolo ya 22 - 24

3.3.1 Mosebeletsi o na le tokelo ya ho fuwa dibeke tse tshelletseng tsa phomolo ya ho kula e lefellowang nakong ya dikgwedi tse 36 tse sebeditsweng.

3.3.2 Kgweding tse tshelletseng tsa pele, mosebeletsi o na le tokelo ya ho fuwa letsatsi le le leng la phomolo ya ho kula bakeng sa matsatsi a 26 a sebeditsweng.

3.3.3 Mohiri a ka kopa lengolo la ngaka pele a ka lefa mosebeletsi ya neng a sa tla mosebetsing matsatsi a mabedi a latellanang, kapa ya tswaetseng ho se tle mosebetsing.

3.4 Matsatsi a phomolo ya ba mmeleng: Dikarolo tsa 25 le 26

3.4.1 Mosebeletsi ya mmeleng o na le tokelo ya ho fuwa matsatsi a phomolo a kgwedi tse nne a ho ya beleha.

3.4.2 Mosebeletsi ya mmeleng kapa mosebeletsi eo e leng motswetse, ha a tshwanela ho etsa mosebetsi o ka bakang kotsi ho yena kapa ho lesea la hae.

3.5 Matsatsi a phomolo ya maikarabelo a lelapa: Karolo ya 27

3.5.1 Mosebeletsi ya hirilweng ka botlalo, o na le tokelo ya ho kopa matsatsi a phomolo e lefellowang a mararo selemong ho lebana le maikarabelo lelapeng la hae, mme hona ho ka etsuwa ha ho hlahile lesea kapa ha le kula, kapa ha ho hlokaletse mohatsae kapa molekane wa hae wa bophelo, kapa a hlokaletsewe ke motswadi kapa mohlokomedi, nkgono kapa ntatemoholo, ngwana wa hae, ngwana eo a mo hlokomelang, setloholo kapa ngwanabo.

3.5.2 Mohiri a ka batla bopaki bo kgolwehang.

DINTLHA TSE AMANG KHIRO LE MOPUTSO: KGAOLO YA BONE

4.1 Tshebediso

Kgaolo ena ha e ame mosebeletsi ya sebeletsang mohiri hora tse ka tlase ho tse 24 ka kgwedi.

4.2 Dintlha tse ngotsweng tsa khiro: Karolo ya 29

4.2.1 Mohiri o tshwanela ho neha mosebeletsi tse latelang mohlang a qala ho sebetsa mme a di ngole fatshe:

- (a) lebitso le felletseng la mohiri le aterese ya hae;
- (b) lebitso le mofuta wa mosebetsi o etsuwang ke mosebeletsi, kapa kgutsufatso ya tlhaloso ya mosebetsi;
- (c) dibaka tse fapaneng tsa mosebetsi;
- (d) letsatsi la ho kenngwa mosebetsing;
- (e) dihora tse tlwaelehileng le matsatsi a mosebetsi;
- (f) moputso kapa tekanyo le mokgwa wa ho o bala;
- (g) tekanyo ya dihora tse ekeditsweng;
- (h) ditefello tse ding tsa tjehelete;
- (i) tefello eo e seng ya tjehelete le boleng ba yona;
- (j) nako ya tefello;
- (k) diphokotso;
- (l) matsatsi a phomolo ao a tla a fumana;
- (m) nako ya tsebiso kapa nako ya konteraka;
- (n) tlhaloso ya lekgotla ka leng kapa setlamo sa karolwana e kenyelletsang kgwebo ya mohiri;
- (o) nako eo mosebeletsi a e sebeditseng mohiring wa pele, ha e kopangwa le nako ya jwale mosebetsing;
- (p) lenane la ditokomane tse ding tseo di leng karolo ya konteraka, tse bontshang tulo moo setshwantsho sa e nngwe le e nngwe se ka fumanwang teng.

4.2.2 Dintho tseo o tshwanelang ho di tseba ka mosebetsi di lokela ho lekolwa haeba tumellano ya khiri e fetoha.

4.3 Ho tsebisa basebeletsi ka ditokelo tsa bona: Karolo ya 30

Tumellano e ngotsweng ya ditokelo tsa basebeletsi, e tshwanela ho bewa pontsheng dibakeng tsa mosebetsi, mme e ngolwe ka maleme a semmuso a sebediswang tulong ya mosebetsi.

4.4 Ho boloka direkoto: Karolo ya 31

Mohiri e mong le e mong o tshwanela ho boloka direkoto tse hlahisang lesedi ka ho latelang:

- (a) lebitso la mosebeletsi le mofuta wa mosebetsi oo a o etsang;
- (b) nako eo a e sebeditseng;
- (c) moputso o lefilweng;
- (d) letsatsi la matswalo haeba a le ka tlase ha dilemo tse 18; le
- (e) lesedi le leng le ka hlokahalang.

4.5 Lesedi mabapi le meputso: Karolo ya 33

Lesedi le latelang le tshwanela ho ngollwa mosebeletsi ha a leshwa:

- (a) lebitso la mohiri le aterese ya hae;
- (b) lebitso la mosebeletsi le mofuta wa mosebetsi oo a o etsang;

- (c) nako ya tefo;
- (d) moputso wa tjehelete;
- (e) phokotso e entsweng moputsong;
- (f) moputso oo a o fumaneng letsohong; le
- (g) haeba ho le bohlokwa ha ho balwa moputso wa mosebeletsi, ho tla batleha:
  - (i) tekanyo ya moputso wa mosebeletsi le tekanyo ya moputso wa nako e ekeditsweng;
  - (ii) palo ya dihora tse tlwaelehileng le tse ekeditsweng tse sebeditsweng ka nako ya tefo;
  - (iii) palo ya dihora tse sebeditsweng ka Sontaha kapa ka letsatsi la phomolo ka nako eo; le
  - (iv) palo kaofela ya dihora tse tlwaelehileng le tse ekeditsweng, haeba tumellano ya tshebetso ya nako ya palohare e ne e finyelletswe.

4.6 Diphokotso le ho hong ho mabapi le meputso: Dikarolo tsa 34 le 34A

- 4.1 Mohiri ha a tshwanela ho hula tjehelete moputsong wa mosebeletsi ntle le haebe:
  - 4.1.1 Mosebeletsi o dumela ka ho ngola fatshe hore ho hulwe tjehelete e itseng bakeng sa sekoloto sa hae.
  - 4.1.2 Ho hulwa ha tjehelete eo ho etsuwa ka ho ya ka tumellano e kopanetsweng, ka molao, ka taelo ya lekgotla la dinyewe kapa kahlolo ya bonamodi.
  - 4.2.3 Tjehelete e hulwang ya ntho e sentsweng kapa tahlehelo e bakilweng ke mosebeletsi e ka etswa feela ka tumellano le ka mora hoba mohiri a latele mekgwa ya tshebetso e nang le toka.
  - 4.2.4 Bahiri ba tshwanela ho lefa tjehelete eo ba e hulwang mmoho le e ntshwang ke basebeletsi matloleng a dibenefiti matsatsing a supa tjehelete eo e ntshitswe.

4.7 Ho bala meputso le tefo: Karolo ya 35

- 4.7.1 Moputso o balwa ka dihora tse tlwaelehileng tseo motho a di sebeditseng.
- 4.7.2 Moputso wa kgwedi kapa tefo di phetwa hane le nngwe ho tharo ($4\frac{1}{3}$) ho moputso o fumantswang ka beke.
- 4.7.3 Haeba moputso o balwa ka tsela e nngwe ntle le nako e sebeditsweng, kapa haeba tefo ya mosebeletsi e fetofetoha haholo nako le nako, tefo e nngwe le e nngwe e tshwanela ho balwa ka ho lebisana ho moputso kapa tefo ka nako e:
  - (a) ka pele ha beke tse 13; kapa
  - (b) haeba mosebeletsi a hirilwe mosebetsing nakwana, ka nako eo ya khiri.
- 4.7.4 Bahiri le basebetsi ba tshwanetse ho sheba shejulu e phatlaladitsweng Koranteng ya mmuso bakeng sa ho bona hore na lenane le itseng la tefello le

bopa karolo ya moputso wa mosebeletsi mabapi le dipalopalo tse entsweng ka ho ya ka Molao ona.

5. PHEDISO YA MOSEBETSI: KGAOLO YA BOHLANO

5.1 Tshebediso

Kgaolo ena ha e ame mosebeletsi ya sebeletsang mohiri dihora tse ka tlase ho tse 24 ka kgwedi.

Tsebiso ya phediso ya mosebetsi: Karolo ya 37

Konteraka ya mosebetsi e ka kgaotswa ha feela ho ka fanwa ka tsebiso ya nako e seng ka tlase ho:

- (a) beke e le nngwe, haeba mosebeletsi a hirilwe mosebetsing kgwedi tse tsheletseng kapa tse ka tlase ho tseo;
- (b) beke tse pedi, haeba mosebeletsi a hirilwe mosebetsing nako e fetang kgwedi tse tsheletseng, empa tse ka tlase ha selemo;
- (c) dibeke tse nne, haeba mosebeletsi a hirilwe mosebetsing selemo se le seng le ho feta, kapa a sebetsa polaseng kapa a sebetsa malapeng a bile a e na le nako e fetang kgwedi tse tsheletseng a sebetsa moo.

5.2.2 Tumellano e kopanetsweng e ka kgutsufatsa nako ya tsebiso ya dibeke tse nne ho ba nakong e ke keng ya ba ka tlase ho dibeke tse pedi.

5.2.2 Tsebiso e tshwanela ho ngolwa fatshe, ka ntle le ha e etswa ho mosebeletsi ya sa tsebeng ho bala le ho ngola.

5.2.3 Tsebiso ya ho kgaotsa mosebetsing e hlomphang Molao mme e tswa ho mohiri, ha e thibelle mosebeletsi ho lwantsha toka, kapa ho ba molaong ka ho kgaotswa ha hae mosebetsing, ho ya ka tumellano ya Molao wa Basebetsi wa 1995, kapa molao o mong le o mong.

Moputso wa tokollo tshebetsong: Karolo ya 41

Mosebeletsi ya lelekilweng mosebetsing ka baka la ho hlokehang mosebetsing kapa eo konteraka ya hae ya ho sebetsa e fediswang ka ho ya ka karolo ya 38 ya molao wa Ho Hloleha ho Lefa Dikoloto, wa 1936, o na le tokelo ya ho amohela moputso wa tokollo tshebetsong wa beke selemong se seng le se seng seo a se sebeditseng.

Setifikeiti sa Nako e Sebeditsweng: Karolo ya 42

Ha mosebeletsi a kgaotsa mosebetsing, o tshwanela ho fumana setifikeiti se bontshang dilemo tseo a di sebeditseng.

6. THIBELO YA HO HIRWA HA BANA LE HO SEBEDISWA KA QOBELLO: DIKAROLO TSA 43 - 48

6.1 Ke tlolo ya molao ho hira bana ba tlase ha dilemo tse 15.

6.2 Bana ba dilemo tse ka tlase ho tse 18 ha ba a tshwanela ho etsa besebetsi e sa tshwaneleng dilemo tsa bona kapa ho etsa seo se ka ba ntshang kotsi.

6.3 Ho baka, ho batla le ho kopa hore batho ba bang sebetse ka qobello ke tlolo ya molao.

7. HO FAPANA HA METHEO E BOHLOKWA YA MOLAO WA KHIRO: DIKAROLO TSA 29 - 50

7.1 Tumellano e kopanetsweng e fihlelletsweng ke lekgotla la ditherisano, e ka kengwa sebakeng sa, kapa ha qhelelwa thoko motheo o mong wa molao wa khiri, ka ntle le tse latelang:

- (a) tshwanelo ya ho lokisa nako ya mosebetsi ho ya ka tsa bophelo bo botle le tshireletso le maikarabelo a lelapa a basebeletsi (Dikarolo tsa 7, 9 & 13);
- (b) phokotso ya tshireletso e fuwang basebeletsi ba sebetsang bosiu [Dikarolo tsa 17(3) le (4)];
- (c) phokotso ya matsatsi a phomolo a selemo ho fihlella a e ba ka tlase ha beke tse pedi (Karolo ya 20);
- (d) phokotso ya tokelo ya matsatsi a ho ya beleha (Karolo ya 25);
- (e) phokotso ya tokelo ya matsatsi a phomolo a dumelletsweng ha motho a kula (Dikarolo tsa 22 & 24); le
- (f) kganyetso ya ho hira bana le ho sebedisa ba bang ka qobello (Karolo ya 48).

7.2 Dikumellano tsa seboka le tsa motho a le mong di ka kena sebakeng sa, kapa tsa qhelela thoko motheo o mong wa molao wa khiri ho ya ka Molao kapa ka setlamo sa karolwana (Karolo ya 49).

7.3 Letona la tsa Mosebetsi le ka nka setlamo sa karolwana ho fetola kapa ho qhelela thoko motheo o mong wa molao wa khiri. Sena se ka etsuwa hape ka kopo ya mohiri kapa mokgatlo wa bahiri (Karolo ya 50).

7.4 Setlamo sena se ke ke sa fumantshwa ka ntle le ha yunione ya kgwebo e emelang basebeletsi e dumellana le phetoho ena kapa e fumane monyetla wa ho tshwara dipuisano le Letona. Setshwantsho sa setlamo sa karolwana se lokela ho bewa pontsheng ke mohiri tulong ya mosebetsi, mme se tshwanela ho fumaneha ha bonolo ha basebeletsi ba se hloka (Karolo ya 50).

8. SETLAMO SA KAROLWANA: KAROLO YA 51

Setlamo sa karolwana se ka nkuwa ha ho hlongwa metheo ya molao wa khiri karolwaneng le sebakeng se itseng.

9. HO DISA, HO KENGWA TSHEBETSONG LE TSAMAIISO YA MOLAO: DIKAROLO TSA 63 - 81

Bahlahlobi ba tsa mosebetsi ba tshwanela ho eletsa basebeletsi le bahiri ka ditokelo le ditshwanelo tsa bona ho ya ka ditumellano tsa melao ya khiri. Ba a hlahloba, ba

batlisisse ditletlebo, mme ba ka hlafa batho ka dipotso le ho hlahloba, ho etsa ditshwantsho mme ba nke direkoto le ditokomane tse ding tse hlokaahalang (Dikarolo tsa 64 - 66).

Mohlahlobi a ka nehela mohiri ya sa hlompheeng Molao lengolo la qoso. Mohiri a ka hanyetsana le qoso ena ho Mookamedi-Kakaretso wa tsa Mesebetsi, mme yena, kamora hoba a fumane boemedi, a ka tiisa, a fetola kapa a qhelela qoso eo thoko. Qeto ena ka qoso e ka nna ya fetisetswa ho Lekgotla la tsa Mesebetsi (Dikarolo tsa 68 - 73).

Basebeletsi ha ba a tshwanela ho kgethollwa ha ba sebedisa ditokelo tsa bona ho ya ka Molao ona (Dikarolo tsa 78 - 81).

10. KA MOO MOTHO A NKUWANG A LE MOSEBELETSI KA TENG: KAROLO YA 83A

10.1 Motho ya sebeletsang, kapa ya fanang ka tshebeletso, mothong e mong o nkuwa e le mosebeletsi ha:

- (a) mokgwa kapa dihora tsa ho sebetsa di latela tsamaiso le taolo e itseng;
- (b) mokgwa kapa dihora tsa ho sebetsa di latela tsamaiso le taolo e itseng;
- (c) a le karolo ya mokgatlo kapa kgwebo ya mohiri;
- (d) a sebeleditse motho e mong bonyane dihora tse 40 ka kgwedi dikgweding tse tharo tse fetileng;
- (e) e be o tshepetse mothong eo e mong ka ditjhelete;
- (f) a fuwe dithulusu kapa disebediswa tsa hae tsa ho sebetsa; kapa
- (g) ha a sebeletsa feela, kapa a fana ka tshebeletso, mothong a le mong.

10.2 Ha e nngwe ya dintlha tsena e le teng, motho eo o nkuwa e le mosebeletsi ho fihlela mohiri a hlahisa bopaki ba hore ha ho jwalo.

11. Kakaretso:

Ke tlolo ya molao ho:

- (a) thibela kapa ho leka ho susumetsa ka mokgwa o sa nepahalang motho ya etsang mosebetsi wa hae ho ya ka Molao ona;
- (b) fumana kapa ho leka ho fumana tokomane efe kapa efe ka bomenemene, boqitolo, kapa ho bontsha kapa ho fana ka tokomane e hlahlisitsweng ka bonokwane kapa tsela e fosahetseng;
- (c) iketsa eka o mohlahlobi wa tsa mesebetsi kapa motho ofe kapa ofe ya etsang mosebetsi ho ya ka Molao ona;
- (d) hana kapa ho hloleha ho araba ka botlalo potso efe kapa efe e dumelletsweng ke molao, e botswang ke mohlahlobi wa tsa mesebetsi kapa motho ofe kapa ofe ya etsang mosebetsi ho ya ka Molao ona;
- (e) hana kapa ho hloleha ho phethahatsa kopo kapa taelo efe kapa efe e dumelletsweng ke molao, ya mohlahlobi kapa motho ofe kapa ofe ya etsang mosebetsi ho ya ka Molao ona;
- (f) thibela kapa ho sitisa mohlahlobi wa tsa mesebetsi, kapa motho ofe kapa ofe ya phethang mosebetsi ho ya ka Molao ona (Karolo ya 92).

